

Zostało kilka dni na wymyślenie nazwy dla polskiej planety

Do 31 lipca 2019 r. można nadsyłać pomysły na nazwanie planety pozasłonecznej i jej gwiazdy, przyznanych Polsce przez Międzynarodową Unię Astronomiczną (IAU) w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Krajowa edycja tego globalnego konkursu prowadzona jest przez Polskie Towarzystwo Astronomiczne (PTA).

Swój pomysł ma prawo zgłosić każdy, zarówno indywidualnie, jak i instytucjonalnie (szkoły, organizacje, instytucje, kluby lub inne podmioty). Zgłoszenia przyjmowane są poprzez formularz na stronie internetowej konkursu: www.iau100.pl/planety. Wraz z nazwami dla gwiazdy i dla planety należy przesłać krótkie uzasadnienie swojego pomysłu.

„Zgodnie z kryteriami konkursu, proponowane nazwy powinny mieć związek z Polską, na przykład historyczny, kulturowy, geograficzny. Najlepiej aby oba imiona dla obiektów – dla planety i dla gwiazdy – miały ze sobą związek tematyczny. Zasady konkursu mają też kilka wykluczeń, m.in. nie mogą być to nazwiska osób (lub nazwy miejsc) znanych głównie z aktywności politycznej, militarnej lub religijnej, nazwiska osób żyjących, nazwiska osób zmarłych w ciągu ostatnich 100 lat, nazwy natury komercyjnej, nie mogą też być identyczne jak już istniejące nazwy dla obiektów astronomicznych” wyjaśnia dr Krzysztof Czart, krajowy koordynator IAU ds. popularyzacji astronomii, przewodniczący polskiego komitetu konkursowego IAU100 NameExoWorlds

Globalny konkurs IAU100 NameExoWorlds wystartował na całym świecie 6 czerwca 2019 r. W jego ramach każdy kraj otrzymał prawo nadania nazwy jednej z planet pozasłonecznych i jej gwiazdzie. W tym celu kraje zorganizowały narodowe konkursy.

Polski konkurs podzielony został na etapy. Aktualnie trwa zbieranie propozycji nazw (do 31 lipca 2019 r.). Po zamknięciu przyjmowania zgłoszeń, komitet konkursowy dokona ich weryfikacji z kryteriami ustalonymi przez Międzynarodową Unię Astronomiczną i zasadami konkursu, po czym wyłoni grupę nazw do kolejnego etapu. Następnie, od września do końca października 2019 r., będzie można głosować internetowo na nazwy, co pozwoli wyłonić oficjalną polską propozycję oraz dwie rezerwowe nazwy, które zostaną przekazane do IAU. W grudniu 2019 r. Międzynarodowa Unia Astronomiczna ogłosi wyniki dla wszystkich krajów.

Naszemu krajowi przypadł układ BD+14 4559. Krążąca w nim planeta została odkryta w 2009 r. przez zespół polskich astronomów, którym kierował prof. Andrzej Niedzielski z Centrum Astronomii UMK. Planeta BD+14 4559 b jest gazowym olbrzymem trochę większym i nieco masywniejszym od Jowisza. Krąży w ekosferze, czyli w obszarze wokół gwiazdy, w którym panują warunki umożliwiające istnienie wody w stanie ciekłym. Co prawda sama planeta jest gazowa, ale jeżeli posiada duże księżyce, to można w ich przypadku spekulować o możliwości posiadania atmosfery i występowania wody na powierzchni.

Gwiazdę BD+14 4559 widać na niebie w konstelacji Pegaza. Jest w zasięgu lornetek i amatorskich teleskopów. Jest dobrze widoczna z Polski wieczorami latem, jesienią i wczesną zimą. Od tego układu planetarnego dzieli nas około 160 lat świetlnych.

Dodatkowe informacje:

Narodowy konkurs IAU100 NameExoWorlds uzyskał wsparcie w różnej formie od bardzo wielu podmiotów.

W szczególności polski konkurs IAU100 NameExoWorlds uzyskał patronat od Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Jarosława Gowina, a także patronaty honorowe od wielu organizacji i instytucji związanych z astronomią, kosmosem lub badaniami naukowymi, takich jak Polskie Towarzystwo Astronomiczne, Polskie Towarzystwo Miłośników Astronomii, Polska Agencja Kosmiczna, Polska Akademia Nauk (PAN), Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO).

Patronami honorowymi są także krajowe instytuty astronomiczne: Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN w Warszawie (CAMK PAN), Centrum Badań Kosmicznych PAN w Warszawie (CBK PAN), Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (OA UJ), Instytut Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (IOA UAM), Centrum Astronomii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (CA UMK), Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Warszawskiego (OA UW), Instytut Astronomiczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

W gronie patronów honorowych znalazły się też instytucje zajmujące się popularyzacją astronomii: Planetarium Śląskie w Chorzowie, Hevelianum w Gdańsku, Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne w Grudziądzu, Planetarium EC1 w Łodzi, Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, Centrum Popularyzacji Kosmosu Planetarium Toruń.

W składzie Komitetu Honorowego swoim autorytetem konkurs wspierają prof. Aleksander Wolszczan – odkrywca pierwszego pozasłonecznego układu planetarnego oraz wielu innych egzoplanet, prof. Andrzej Niedzielski – astronom z Centrum Astronomii UMK, odkrywca planety, która przypadła Polsce do nazwania, prof. Andrzej Udalski - astronom kierujący projektem OGLE, odkrywca wielu planet pozasłonecznych, będący polskim przedstawicielem w Międzynarodowej Unii Astronomicznej, prof. Jerzy Duszyński - prezes Polskiej Akademii Nauk, prof. Marek Sarna – prezes Polskiego Towarzystwa Astronomicznego, dr hab. Grzegorz Brona – prezes Polskiej Agencji Kosmicznej w okresie od marca 2018 r. do kwietnia 2019 r., specjalista od branży kosmicznej, Mieczysław Janusz Jagła – prezes Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii oraz Zofia Kaczmarek – studentka astronomii, dwukrotna zwyciężczyni Olimpiady Astronomicznej.

Nad przebiegiem konkursu czuwa Komitet Konkursowy w składzie: dr Krzysztof Czart (przewodniczący komitetu) – Krajowy Koordynator IAU ds. Popularyzacji, prof. Andrzej Markowski – przewodniczący Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, prof. Jarosław Włodarczyk – historyk astronomii, dr Halina Prętka-Ziomek – astronom z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Agata Gorwa – miłośniczka astronomii z Polskiego

Towarzystwa Miłośników Astronomii, Michał Kusiak – popularyzator astronomii, odkrywca komet i planetoid.

Także wiele mediów zdecydowało się udzielić patronatów medialnych konkursowi. W tym gronie są: Program Pierwszy Polskiego Radia, Urania – Postępy Astronomii, Świat Wiedzy Kosmos, Kosmonauta.net, Space24.pl, AstroNET, Astronarium, Astrofaza, Astrolife, Nauka. To lubię, radio-teleskop.pl, Radio Planet i Komet, We Need More Space.

Konkurs ma także sponsorów: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w ramach grantu na działalność upowszechniającą naukę), Polskie Towarzystwo Astronomiczne, czasopismo i portal „Urania – Postępy Astronomii”, firma Rebel, Wydawnictwo Znak Literanova, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poczta Polska.

Więcej informacji:

Komunikat PTA: <https://www.pta.edu.pl/pta1908>

Komunikat PTA o starcie konkursu: <https://www.pta.edu.pl/prasa/pta1902>

Komunikat IAU o starcie konkursu: <https://www.iau.org/news/pressreleases/detail/iau1908/>

Witryna polskiego konkursu IAU100 NameExoWorlds: <https://www.iau100.pl/planety>

Ogólnoświatowa witryna konkursu IAU100 NameExoWorlds:
<http://www.nameexoworlds.iau.org/>

Polska witryna IAU100: <https://www.iau100.pl>

Ogólnoświatowa witryna IAU100: <https://www.iau-100.org>

Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU): <https://www.iau.org>

Polskie Towarzystwo Astronomiczne (PTA): <https://www.pta.edu.pl>

Artystyczna wizja planety BD+14 4559 b: <https://www.iau100.pl/planety/galeria>

Wizualizacja planety BD+14 4559 b opracowana przez NASA:
<https://exoplanets.nasa.gov/exoplanet-catalog/7075/bd14-4559-b/>

Kontakt:

dr Krzysztof Czart

Krajowy Koordynator IAU ds. Popularyzacji

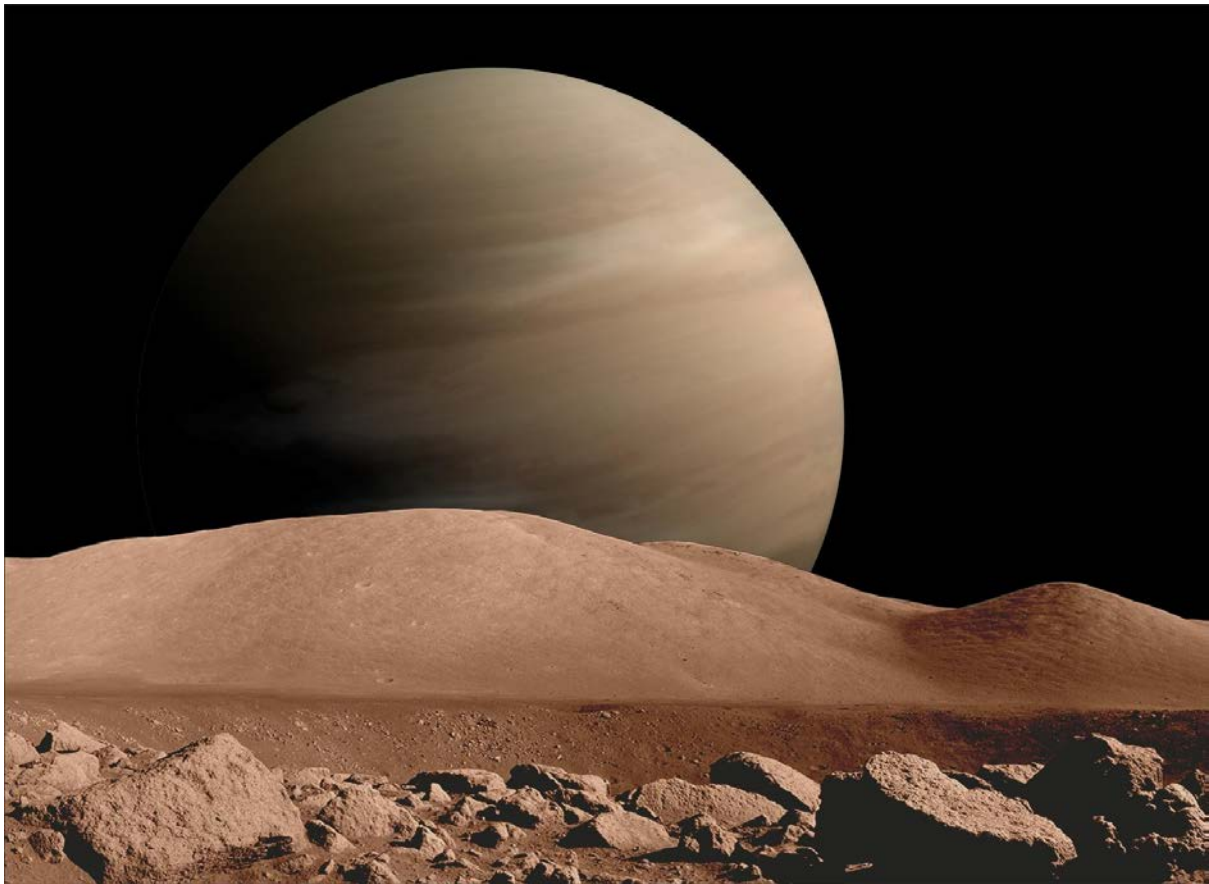
Przewodniczący krajowego Komitetu Konkursowego IAU100 NameExoWorlds

e-mail: iau@pta.edu.pl

tel. 513 733 282

dr Halina Prętka-Ziomek
Członek krajowego Komitetu Konkursowego IAU100 NameExoWorlds
e-mail: iau@pta.edu.pl
tel. 509 809 962

Ilustracje:

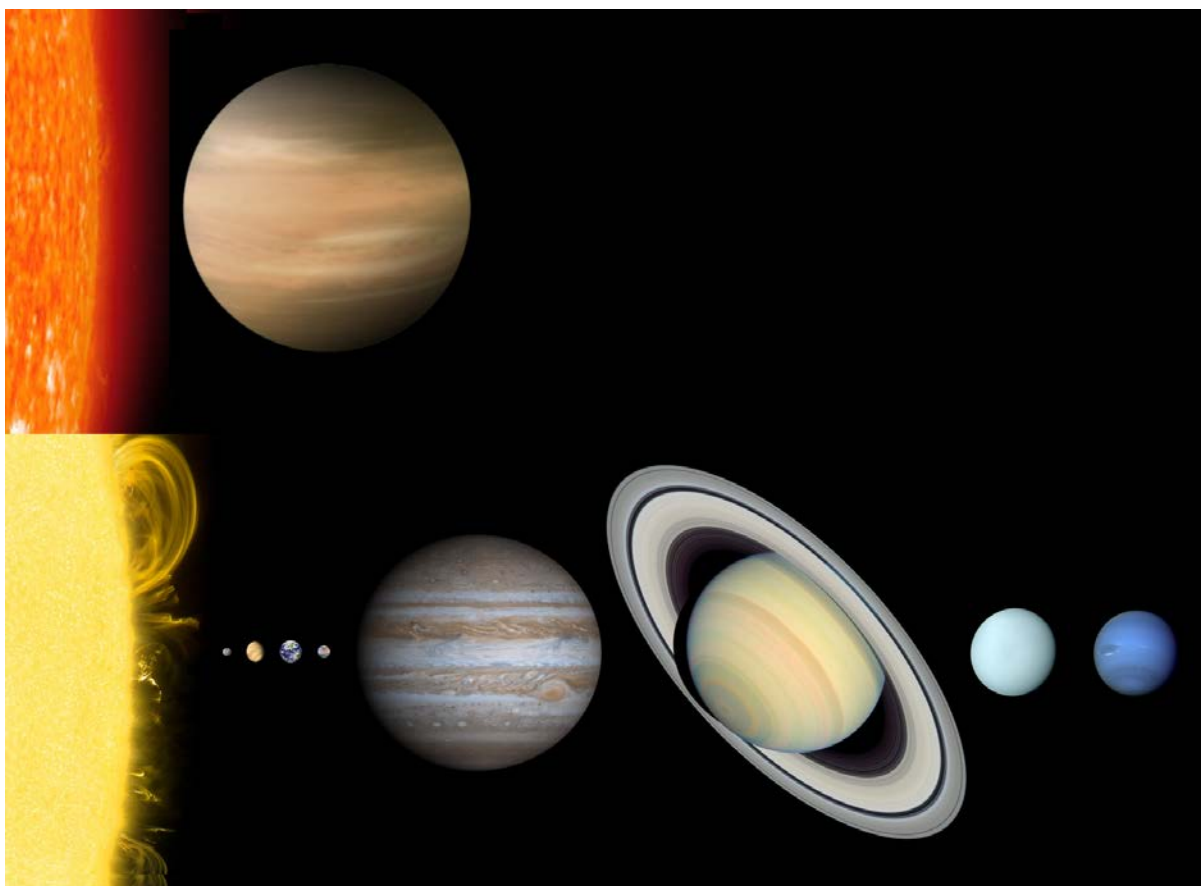
Artystyczna wizja widoku z powierzchni hipotetycznego księżycy planety pozasłonecznej BD+14 4559 b, którą przyznano Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Rys.: W. Zięba/ IAU100 / PTA.

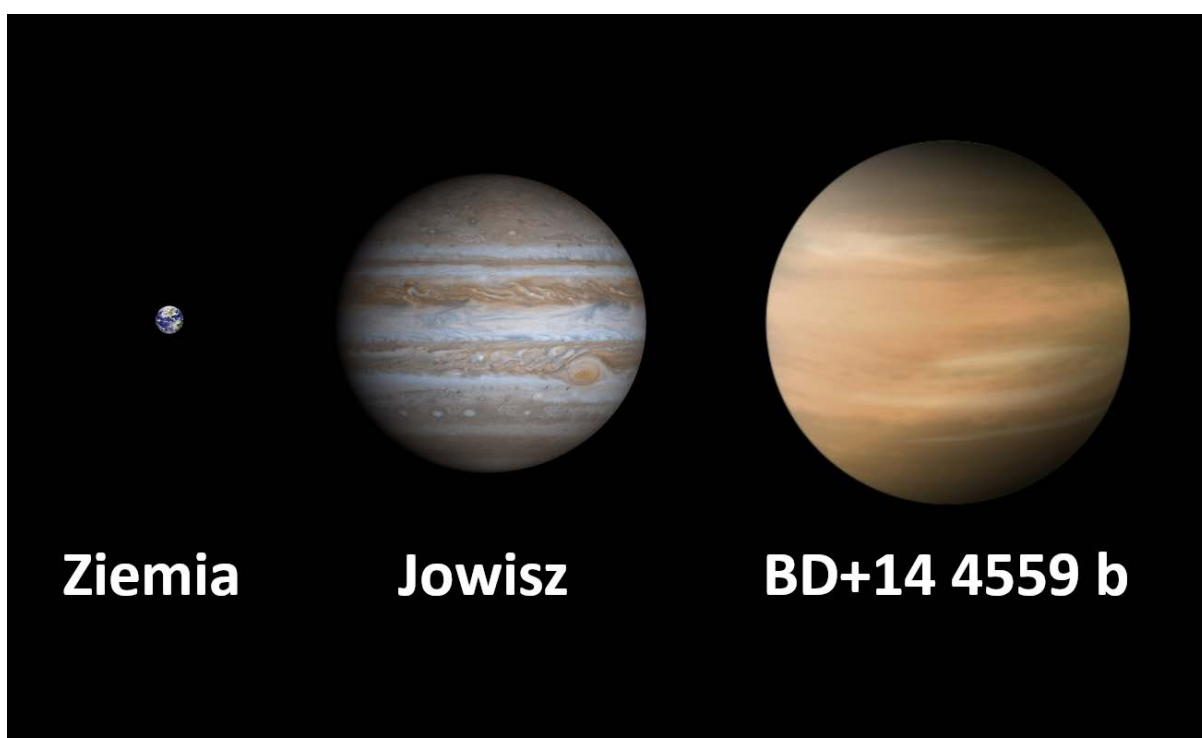
Artystyczna wizualizacja widoku na planetę BD+14 4559 b i jej gwiazdę. Rys.: W. Zięba/
IAU100 / PTA.

Artystyczna wizja planety pozasłonecznej BD+14 4559 b, którą przyznano Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Rys.: W. Zięba/ IAU100 / PTA.

Porównanie rozmiarów planet w Układzie Słonecznym (na dole) i planety w układzie BD+14 4559 (na górze). Zachowano skale wielkości pomiędzy planetami, natomiast skala odległości od gwiazdy nie jest zachowana. Wykorzystano zdjęcia planet z NASA, natomiast w przypadku planety BD+14 4559 b jest to wizja artystyczna. Źródło: IAU100 / PTA.

Porównanie rozmiarów Ziemi, Jowisza i planety BD+14 4559 b. Rys.: IAU100 / PTA.

Prof. Andrzej Niedzielski z Centrum Astronomii UMK w Toruniu – odkrywca planety BD+14 4559 b, która przypadła Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Fot.: Andrzej Romański / UMK.

Logo projektu IAU100. Źródło: IAU.

Logo w różnych formatach plików dostępne jest na stronie <https://www.iau100.pl/logo>

IAU100
NameExoWorlds

Logo konkursu IAU100 NameExoWorlds. Źródło: IAU.

Logo w różnych formatach plików dostępne jest na stronie <https://www.iau100.pl/planety/logo>